

Kvalitativna metodologija

Davorina Petek

kvalitativna metodologija, modul 2020

0

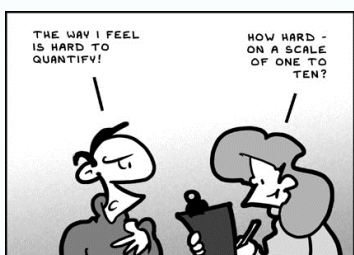
Kaj je kvalitativno raziskovanje?

Kvalitativna raziskava odkrije področja, ki bi ostala raziskovalcem skrita, če bi uporabljali le kvantitativne metode

Duggan and Dijkers 2001

kvalitativna metodologija, modul 2020

3

Kaj je kvalitativna metodologija

kvalitativna metodologija, modul 2020

1

Kaj je kvalitativno raziskovanje?

- 'Raziskovanje stvari v njihovem naravnem okolju z željo **razlage ali interpretacije** fenomena v pomenu, kot mu ga ljudje pripisejo
- Usmerjeno k
 - perspektivi raziskovanega subjekta
 - Razumevanju življenja, interakcij, funkcioniranja...
 - Raziskanju, interpretaciji, vpogledu, za globlje razumevanje fenomena.

kvalitativna metodologija, modul 2020

* Lincoln 1994

4

Kaj je kvalitativno raziskovanje

- Teško je dati eno definicijo
- Raje
 - Opišemo
 - Primerjamo s kvantitativno metodologijo
 - Opišemo, kdaj je uporabna
 - Opišemo značilnosti

Pogledati nanjo z različnih zornih kotov

kvalitativna metodologija, modul 2020

2

EKSKURZIJA NA TEREN, ALI BOLJE, V GOZD

kvalitativna metodologija, modul 2020

5

Kvantitativno Kvalitativno

- Meri
- Ovređniti variable
- Hipoteze, dokazi
- Išče vzročno povezavo

- Ugotavljanje
- Pomen
- Razumevanje
- Iskanje razlage

6

Kaj je paradigma

- Sistem prepričanj, vrednot in stališč, ki oblikujejo posameznikov (raziskovalcev) ali skupinski (skupine raziskovalcev) pogled na neko vprašanje, problem in ki usmerjajo njegovo ali njeno delovanje.
- Vsesplošno priznano znanstveno dognanje, ki ponuja model razumevanja in reševanja problemov.
- Temelji paradigme: epistemologija, ontologija, metodologija.

9

Primeri

- Raziskava staršev, ki pridejo k zdravniku z otrokom z blago povišano temperaturo
 - Koliko staršev bi obiskalo zdravnika če ima njihov otrok blago povišano temperaturo?
 - Zakaj so starši tako zaskrbljeni, če ima otrok vročino?
- Raziskava kadilcev, ki želijo prenehati
 - Kakšen delež kadilcev je poskusilo prenehati?
 - Kaj ovira ljudi pri prenehanju kajenja?

7

Pozicioniranje vaše raziskave

- Filozovski položaj– raziskovalna paradigma
- PARADIGMA = ‘filozofski okvir ki je osnova in se tiče raziskovalnih aktivnosti
- Vpliva na
 - Izbiro med kvalitativnim in kvantitativnim raziskovanjem
 - Metodologijo
 - Način zbiranja podatkov
 - Izbor načina analize
 - Kako izveči zaključke

* Bergman et al. 2012 10

Koraki v kvalitativni raziskavi

Isti kot v kvantitativni
Ista natančnost v

- pripravi,
- izvedbi,
- predstavitvi

8

Raziskovalne paradigme

Positivist

Post-Positivist

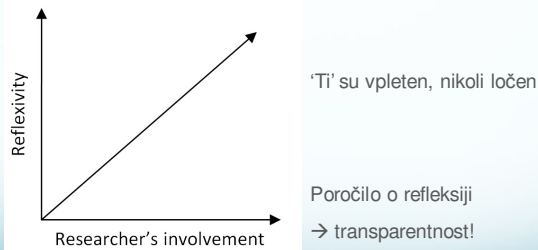
Critical theory

Constructivist

- Paradigma se opiše s tremi značilnostmi
- Kaj je narava
 - realnost? – **Ontologija** (filozofska disciplina, ki obravnava osnovo, vzroke in najsplošnejše lastnosti stvarnosti) realizem/relativizem
 - Znanje? – **Epistemologija** filozofska disciplina, ki obravnava izvor, strukturo, metodo spoznavanja in veljavnost spoznanja objektivno/subjektivno
 - Pristop k raziskovanju? – **Metodologija** skupek metod, ki se uporabljajo pri kakem raziskovanju, mišljenju: verifikacija/interakcija

11

refleksivnost

kratkotrajna metodologija, model 2007

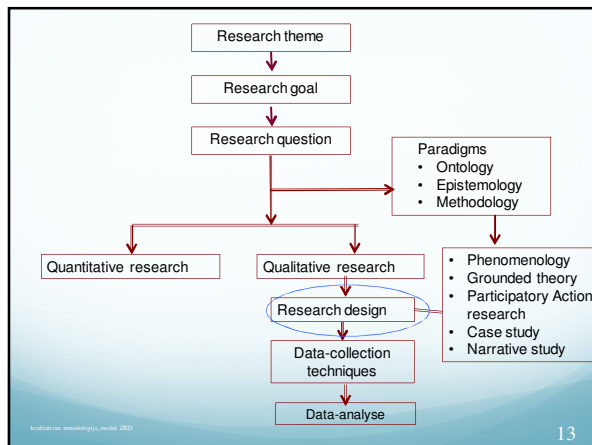
12

Narativna metoda

- Časovno odvisno, k zgodbi usmerjeno raziskovalno vprašanje
- Kakšno zgodbo nam pove pacient, ko mu razložijo rezultat nekega testa?
- Kadar natančne zgodbe lahko pomagajo razumeti problem

kratkotrajna metodologija, model 2007

15

kratkotrajna metodologija, model 2007

13

Študija primera

- Natančno, deskriptivno raziskovalno vprašanje
- Npr. Kako psihologi razložijo "neprijetne" rezultate svojim pacientom?
- Npr. Opis celostne oskrbe starejših v Sloveniji
- Uporabi se, kadar ima raziskovalec časovno in krajevno opredeljen primer, ki nam lahko da informacije o problemu

kratkotrajna metodologija, model 2007

16

Različne metodologije

- Narativna metoda (pripoved, zgodba)
- Študija primera
- Participativna akcijska metoda (Participatory action research)
- **Utemeljitevna analiza (Grounded theory)**
- **Fenomenologija**

(Creswell, 2007)

kratkotrajna metodologija, model 2007

14

Participativna akcijska metoda

- Raziskovalno vprašanje o problemih skupnosti
 - Npr. Kako naj edukacijski centri v skupnosti prilagodijo urnik svojim uporabnikom?
- Uporabi se, kadar je potrebna obravnava problemov v skupnosti za sprejem določenih sprememb

kratkotrajna metodologija, model 2007

17

Najpogosteje uporabljeni metodologiji

- **Fenomenološke** raziskave proučujejo izkušnje ljudi, da bi razumeli pomen skozi doživljanje (kaj predstavlja kakovost življenja ljudem v DSO?)
- **Grounded theory (utemeljitvena analiza)** razvija novo teoretsko razlago osnovnih socioloških procesov, ki se odvijajo v določenem okolju (Vloga paliativnih sestankov in sodelovanja s timom specialistične paliativne oskrbe)

kratkice metodologije, model DSO

18

Primeri

- Kako ste doživeli občutek izgubljenosti
- Življenje z multiplo sklerozo
- Kako vpliva HIV+ na partnerski odnos?
- Kaj vpliva na odločitve o prenehanju terapije

- Ni preeksistentne hipoteze. Široka, odprta vprašanja, globoka eksploracija, fleksibilnost, odprtost

kratkice metodologije, model DSO

21

Fenomenološke

- So raziskave fenomena, njegove narave in pomena
- Svet skozi individualno izkušnjo in življenje
- Kakšna je vaša **izkušnja**? Sprašujemo po direktni izkušnji
 - V času
 - V prostoru
- Raziskovalec se ne ukvarja s tem, kakšne menda so stvari ampak se usmeri na udeleženčevo izkušnjo
- "Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja pri specializantkah DM"

kratkice metodologije, model DSO

19

Metodologija

- Namenski, majhen, vzorec, skupina homogena glede na vprašanje
- Semi-strukturirani intervjuji
 - Razvije se odnos med izpraševalcem in intervjuvancem
 - Vrsten red vprašanj ni zelo pomemben
 - **Poglobljanje** v zanimiva področja, ki se pojavijo med intervjujem
 - Intervju lahko sledi interesom intervjuvanca
- Vsebina: to, kar želimo pokriti z raziskovalnim vprašanjem

kratkice metodologije, model DSO

22

Velikost vzorca

- Namen raziskave
- Področje
- Kakovost podatkov
- Načrt raziskave
- Uporaba podatkov iz sence (sodelujoči govori o drugem, ne o svoji izkušnji)

kratkice metodologije, model DSO

20

Grounded theory (utemeljitvena analiza)

- GT gleda socialne procese in konstruira teorijo, ki prikaže različne vidike teh procesov in odnosov
- Uporablja induktivni pristop
- Namensko/teoretično vzorčenje
- Iteracije v analizi in zbiranju podatkov
- Odprto/axialno kodiranje
- Namen je oblikovati teorijo na podlagi empiričnih podatkov

kratkice metodologije, model DSO

23

Kvaliteta kvalitativnega raziskovanja!

24

Intervju

- Nestrukturiran
 - Malo št, heterogeni udeleženci
 - Besedno močan
 - Zahtevna analiza
 - Usposobljenost spraševalca
- Strukturiran
 - Večja, homogena skupina
 - Besedno manj zahteven
 - Zahtevna priprava
 - Manj treninga usposobljenosti

kvalitativna metodologija, modul 21D

Splošna navodila

- Postavite dobro raziskovalno vprašanje
- Kakšna je perspektiva vas kot raziskovalca?
- Ali je kvalitativna metodologija ustrezna??
- Ustrezna zasnova raziskave?
- Izbira udeležencev? Zbiranje podatkov?
- Analiza podatkov
- Zaključki na podlagi rezultatov?
- Posploševanje rezultatov?

25

- Nevtralna, nesugestibilna vprašanja
- Izogibaj se žargonu in zapletenemu izražanju, stil izražanja naj bo blizu udeležencu
- Odprta vprašanja.
 - Slabo: ali naj bi direktor odstopil?
 - Kaj mislite, naj direktor sedaj naredi?
- Ostali nasveti: ne hiteti, vzpodbujanje razgovora, postavi eno vprašanje naenkrat, opazuj reakcijo intervjuvanca

kvalitativna metodologija, modul 28D

28

Izvedba kvalitativnih raziskav

26

Vprašanja – kako jih oblikujemo

Dejansko vprašanje	Odprto vprašanje z bogatejšimi odgovori
V: Ali ste se kdaj počutili stigmatizirani zaradi svoje duševne motnje	V: Kaj se je spremenilo, odkar imate težave z duševnim zdravjem
O: Ja, velikokrat	O: Najprej so bili ljudje okoli mene zelo negotovi. Niso vedeli, kako naj se obnašajo v zvezi z mojo boleznijo in so se postopoma odmikali od mene. Psihiater mi je rekel, naj kar pozabim na nadaljni študij. In ko sem šel k svojemu zdravniku zaradi bolečin v grlu ali zaradi česar koli drugega, se mu je zdelo, da si morda vse težave domišljam

kvalitativna metodologija, modul 29D

29

Diapozitiv 25

HB3 Andere toepasselijke Cartoon zoeken
Hilde Bastiaens; 17.10.2013

Vprašanja - 2

V: Ali ste poskušali skriti svojo duševno motnjo pred drugimi da bi se izognili njihovi reakciji?

O: Sem poskušal

V: Kako ste reagirali na to, da so se ljudje drugače obnašali do vas?

O: Predvsem najprej nisem želel nikogar videti. Bil sem osramočen, zmeden. Potem sem bil čisto na dnu in sem se začel jeziti na svoje tako imenovane prijatelje, ki jih ni bilo blizu, ko sem jih najbolj potreboval. Potem sem se pridružil skupini za samopomoč, ki mi je dala samozavest in mi pomagala, da sem lahko z ljudmi govoril o svoji bolezn. Tam sem tudi srečal nove prijatelje.

kvallatona.metodologija_modul.2FD

30

Fokusne skupine

- Moderator
 - Izkušen ali usposobljen za skupinsko dinamiko
 - Ne glavni raziskovalec, a poznavalec tematike
 - Stimulira razpravo, vsak udeleženeec naj dobi možnost razprave, nobene predvidene teme se ne sme opustiti
 - Postavlja podvprašanja
 - Močan moderator: razprava za vsa predvidena področja, usmerjena, vsi udeleženci aktivirani
 - Šibek moderator: izmenjava idej, kaotična razprava?

kvallatona.metodologija_modul.2FD

33

Fokusne skupine

- Število skupin
- Število udeležencev
- Sestava skupin
- Struktura
- Tema/vprašanja
- Moderator/opazovalec

kvallatona.metodologija_modul.2FD

31

Fokusne skupine

- Opazovalec
 - Značilnosti skupinske dinamike (odobranje, smeh, zanikanje)
 - Zapisuje opažanja, kdo govori
 - Zapisuje prikrite informacije
 - Zapisuje opažanja nebesednega sporazumevanja
 - Skrbi za nemoten/nemoteč potek snemanja
 - PRVA ANALIZA Z MODERATORJEM PO SKUPINI

kvallatona.metodologija_modul.2FD

34

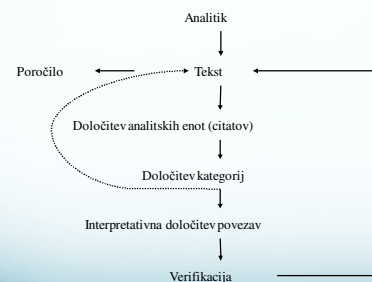
Fokusne skupine - definicija

- So skupinske diskusije 6-8-12 udeležencev, ki jih vodi moderator. Namen je razprava o omejenem številu tem, da pridobimo razpon mnenj in idej.
- Moderator predstavi 3-4 teme in skrbi za to, da razprava ostane osredotočena na te teme. Razen tega je njegovo vključevanje v razpravo omejeno na minimum, da se razvijejo naravne interakcije.

kvallatona.metodologija_modul.2FD

32

Analiza rezultatov

Denzin, Strategies of Qual. Inquiry, Sage publications, 1998)

kvallatona.metodologija_modul.2FD

35

Tematska/vsebinska analiza

- Narediti transkript
- Deskriptivna ali interpretativna
- Večkrat preberemo tekst
- Identificiramo zanimive teme
- Povezava med temami na višjem analitičnem nivoju, višji koncept
- Nadaljujemo z naslednjim transkriptom, rezultati prvega služijo kot osnova
- Lahko začne z drugim transkriptom na novo

kvadratna metodologija, model ZBD

36

Analiza GT - kodiranje

- Odprto, aksialno in selektivno kodiranje
- Združevanje kod v kategorije
- Stalna primerjava med kodami in kategorijami
- Koncepte analiziramo preko različnih lastnosti
- Oblikujemo teorijo okrog centralne kategorije, ki integrira vse koncepte. Predstavitev je možna grafično ali v diagramu kjer predstavimo povezavo z drugimi dominantnimi temami

kvadratna metodologija, model ZBD

39

- Identifikacija opisa fenomena
- Teme združujemo v skupine (kategorije)
- Vse skupaj opišejo bistvo fenomena, doživljanje

kvadratna metodologija, model ZBD

37

- Koda je vsebinski označevalec dela teksta, iz katerega izvira.
- Tematsko podobne kode se združujejo v teme oz kategorije
- Nekatere kode lahko same predstavljajo višji nivo
- Veliko kod, mala redukcija v začetku analize, slabša preglednost
- Možno upoštevanje teorije, vendar manj kot pri TA.

kvadratna metodologija, model ZBD

40

Predstavitev rezultatov

- Pretvorba v narativno vsebino
- Razširitev tem z razlago, ilustracijo, podkrepitvijo

kvadratna metodologija, model ZBD

38